המו"מ עם ארה"ב מקנה לאיראן זמן יקר בעידן טראמפ

written by ד"ר יוסי מנשרוף | 08.04.2025

פגישת טראמפ-נתניהו בבית הלבן הבליטה את הפערים שקיימים בין ירושלים לוושינגטון לגבי האופן הנכון לקידום המערכה נגד איראן. הפגישה התנהלה בצל הסכמתה של איראן להיכנס לשיח עקיף עם ממשל טראמפ על תוכנית הגרעין, כאשר טראמפ הבליט בדבריו את העדפתו כלפי הערוץ הדיפלומטי מול איראן. עצם הכניסה למו"מ מקנה לטהרן זמן יקר, ולפחות לעת עתה מונעת תרחיש של מתקפה נגדה.

מאז האיום הישיר שהשמיע טראמפ נגד איראן, ובצל הסכמתה העקרונית לקיים מו"מ עקיף עם טראמפ, פעלה איראן בשלושה ערוצים במטרה להגביר את כושר ההרתעה שלה. היא איימה על מדינות האזור כי תותקפנה אם ישתפו פעולה עם תקיפה אמריקאית אפשרית, וכן איימה לתקוף את הכוחות והבסיסים האמריקאים באזור. היא אף איימה לפתוח במתקפת מנע נגד בסיס הצי המשותף של ארה"ב ובריטניה באי דייגו גרסיה, שבו הוצבו מפציצי B-2 אמריקנים במסגרת עיבוי הכוחות האמריקאים באזור.

אלא שמיד לאחר מכן, הצהיר מפקד משמרות המהפכה סלאמי שאיראן לא תפתח במלחמה, אף שהיא ערוכה לפריצת מלחמה. לצד זאת, עלי לאריג'אני, אחד מיועציו של המנהיג ח'אמנהאי, איים כי איראן תייצר נשק גרעיני אם תותקף. האיום של לאריג'אני גרר ביקורת באיראן בטענה שהוא יוצר רושם שאיראן קרובה מאוד לפריצה גרעינית, ומהווה איום קיומי בר תוקף נגד ישראל, ולכן משחק לידי נסיונה להשיג לגיטימציה בינ"ל לתקיפה נגד איראן.

תכלית הצעדים הללו, שאינם מתואמים בהכרח האחד עם השני, היא להסיר את עננת המלחמה מעל איראן. זאת בהתאם לתפיסת הביטחון הלאומי האיראנית, שעדיין שואפת להימנע מכניסה ישירה למלחמה, ומעדיפה להילחם באמצעות מערך השלוחים האיראני.

ברקע יש לזכור שכבר בעיצומה של מלחמת "חרבות ברזל" הזהירו בכירים במשטר, וכן חוגי אקדמיה ותקשורת באיראן, שישראל וארה"ב פועלות בשלבים, ושלמעשה איראן היא המטרה העיקרית לאחר סילוק חזבאללה, החלשת חמאס וג'האד אסלאמי, והדחת אסד (מזימה בראייתם). הימנעות חיזבאללה, הזרוע האסטרטגית של איראן באזור, מלהגיב לחיסולים שישראל מבצעת במפקדיו, ובכלל זה בדאחיה, רק מדגישה את המצב הרגיש בו מצויה איראן כעת.

כיצד על ישראל לפעול?

השילוב שנוצר עם עליית המשטר האסלאמי באיראן בין סוחר הבאזאר לאיש הדת יצר פוליטיקאי ממולח, וכך טהרן מצליחה כעת להרחיק מעליה, לפחות זמנית, את עננת המלחמה

ולהרוויח זמן יקר מול ממשל טראמפ וישראל, באמצעות המו"מ. לצד קניית הזמן, טהראן קוצרת הישג נוסף, בשעה שתוכנית הטילים ותמיכתה במערך השלוחים באזור אינם נמצאים על שולחן המו"מ.

על ישראל לקיים תיאום אסטרטגי הדוק עם טראמפ כדי לסכם על שלושה קריטריונים מכריעים: הקו האדום שיוצב במו"מ הגרעיני, אורך הזמן שיוקצב לשיחות, ואסטרטגיה מקיפה למקרה של כשלון השיחות. לצד שני המרכיבים האחרים, קיצוב הזמן למו"מ הוא קריטי, לאור המומחיות שצברה איראן במריחת הזמן במהלך המו"מ מול ממשלים אמריקאים קודמים ולאסטרטגיה האיראנית המסתמנת לשרוד את תקופת טראמפ והסכנות הגלומות בה.

פורסם בישראל היום, בתאריך 08.04.2025.